

1. Što će učenici/ice učiti na zdravstvenom odgoju?

Uvođenje zdravstvenog odgoja u hrvatski obrazovni sustav u skladu je s pedagoškom praksom najrazvijenijih obrazovnih sustava. Cilj je pružanjem znanstveno utemeljenih informacija educirati učenike kako očuvati zdravlje i kvalitetu života, ostvariti humani odnos među spolovima, poučiti ih što je spolno odgovorno ponašanje te kroz edukaciju prevenirati ovisnosti i nasilničko ponašanje. Zdravstveni odgoj obuhvaća 4 cjeline: (1) Živjeti zdravo, (2) Prevencija nasilničkog ponašanja, (3) Prevencija ovisnosti te (4) Spolna/rodna ravnopravnost i spolno odgovorno ponašanje.

2. Gdje se može pronaći Kurikulum zdravstvenog odgoja?

Kurikulum zdravstvenog odgoja dostupan je svima i nalazi se na internetskim stranicama Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=3428> i na internetskoj stranici Agencije za odgoj i obrazovanje www.azoo.hr

3. Koliko se uči o seksualnosti na zdravstvenom odgoju?

U okviru Zdravstvenog odgoja cjelina Spolna/rodna ravnopravnost i spolno odgovorno ponašanje odnosi se na petinu sadržaja u osnovnoj školi i trećinu u srednjoj školi što ukazuje na veću zastupljenost sadržaja vezanih za zdravlje, prevenciju nasilničkog ponašanja i prevenciju ovisnosti u cijelom programu. Postotak kurikuluma koji se odnosi na temu spolna/rodna ravnopravnost i spolno odgovorno ponašanje iznosi u osnovnim školama 18,5% od ukupnog sadržaja (riječ je o ukupno 17 sati u cijelom osnovnoškolskom obrazovanju), odnosno 32,5% u srednjim školama (ukupno 13 sati u sve četiri godine). Cjelina Živjeti zdravo se provodi kroz 39 sati u osnovnim i 13 sati u srednjim školama. Cjeline kao što su Prevencija nasilničkog ponašanja i Prevencija ovisnosti zauzimaju ukupno 39% kurikuluma u osnovnim školama te 35% u srednjim školama.

4. Zašto bi djeca učila o seksualnosti? Neće li ih to potaknuti na stupanje u seksualne odnose i promiskuitet?

Učenje o seksualnosti nije poticanje na stupanje u spolne odnose. Upravo suprotno. Djeca su često izložena prikazima seksualnosti kroz spotove, reklame i ostalim njima neprimjerenim sadržajima. Pokazuju zanimanje za seksualnost pa ih je puno opasnije zakinuti za informacije i pustiti ih da se sami snalaze i uče od manje upućenih vršnjaka ili na vlastitom iskustvu.

Prikupljeni dokazi iz međunarodne prakse, uključujući i istraživanja Svjetske zdravstvene organizacije, pokazuju da informiranje o spolnosti ne potiče mlade na seksualne aktivnosti. Upravo suprotno, znanstvene provjerene i dobro prilagođene informacije o seksualnim pitanjima imaju za posljedicu odgovornije ponašanje. To je osobito važno jer različita međunarodna i domaća istraživanja pokazuju kako spolno prenosive bolesti, neželjene trudnoće, pobačaji i seksualno zlostavljanje postaju značajan javno-zdravstveni problem. Rad na njihovoj prevenciji temeljni je preduvjet očuvanja reproduktivnog zdravlja u zrelijoj dobi.

5. Zašto bi djeca imala spolni odgoj u školama? Nije li to nešto što treba ostaviti obiteljima?

Obitelj ima važnu, uglavnom i ključnu ulogu u oblikovanju stavova i vrijednosti. Međutim, država ima obvezu osigurati obrazovanje za svu djecu te provoditi aktivnosti sprečavanja

nasilja i javnozdravstvenih problema. Ovdje valja uzeti u obzir i činjenicu da mnogi roditelji na razgovaraju sa svojom djecom o spolnosti. Istraživanja su pokazala da mladi kojima je pružena zadovoljavajuća informacija o seksualnim pitanjima naginju spolno odgovornijem ponašanju pa je u interesu države da osigura svim mladima osnovne informacije. Obrazovanje nadopunjuje, ali ne zamjenjuje roditeljski odgoj. Svi roditelji i dalje imaju prava osobito se usmjeriti na prenošenje djeci obiteljskih vrijednosti.

6. Zašto bi djeca učila o rodnoj ravnopravnosti?

Rodna ravnopravnost je Ustavna i zakonska vrednota u RH pa je odgovornost države da tu vrijednost promiče i poučava kroz škole kao što se uče druge vrijednosti npr. nenasilje i mirotvorstvo. Dosadašnje analize pokazale su da ova tema nije zastupljena u obrazovanju stoga se zdravstvenim odgojem na odgovarajući način uvodi i nadograđuje. Rodna ravnopravnost nema nikakve veze s „rodnom ideologijom“ već je civilizacijsko postignuće.

7. Imam li pravo kao roditelj odabrati hoće li moje dijete pohađati zdravstveni odgoj?

Imate puno pravo i odgovornost odgajati i usmjeravati svoju djecu u skladu s vrijednostima vaše obitelji. Međutim, i država ima odgovornost svoj djeci osigurati obrazovanje, osobito o temama koje utječu na njihovo zdravlje i život. Jednako kao što roditelj ne može zabraniti djetetu pohađanje škole ili pohađanje drugih predmeta npr. povijesti ili biologije, tako ne može zabraniti ni pohađanje zdravstvenog odgoja. Pravobraniteljica za djecu u svom mišljenju o zdravstvenom odgoju (Preporuka od 26. siječnja 2007.), naglašava da dijete ne smije biti uskraćeno za zdravstveni odgoj i obrazovanje jer je time uskraćeno u obrazovnim pravima, pravima sudjelovanja, zaštitnim pravima i, dugoročno, u pravu na preživljavanje. Prema mišljenju Pravobraniteljice izvođenje programa zdravstvenog odgoja i obrazovanja trebalo bi biti obvezno s ciljem postizanja jednakosti odgojno-obrazovnih mogućnosti i sprječavanja odgojno-obrazovne diskriminacije i društvenog marginaliziranja.

8. Tko će predavati zdravstveni odgoj?

Kurikulumom je predviđeno da se oni sadržaji koji već postoje u programima provedu na nastavnom satu na kojem su planirani, a uz to se u svakom razredu planira obrada sadržaja zdravstvenog odgoja i na tim satima razrednici bi trebali poučavati djecu, a u osmišljavanju i provođenju sadržaja mogu im pomoći školske stručne suradnice, odnosno suradnici (psiholozi, pedagozi, socijalni pedagozi i sl.) i liječnici školske medicine. To znači da program neće zahtijevati dodatnu satnicu niti će se ocjenjivati.

9. Tko će i na koji način pripremiti učitelje i nastavnike za predavanja o zdravstvenom odgoju?

Agencija za odgoj i obrazovanje redovito na svojim internetskim stranicama objavljuje radionice i korisne pedagoške materijale namijenjene odgojno-obrazovnim radnicima za provedbu sadržaja i tema zdravstvenog odgoja u osnovnim i srednjim školama. Istodobno u listopadu mjesecu 2012. godine započela je stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika o temama i sadržajima zdravstvenog odgoja. Sve informacije o datumima održavanja navedenih stručnih skupova i radionicama možete potražiti na internetskim stranicama Agencije za odgoj i obrazovanje.

10. Zašto se u zdravstvenom odgoju spominju homoseksualne osobe i što će djeca učiti o homoseksualnosti?

Djeca i mladi su se uglavnom već susreli s nekim pojmovima vezanim uz homoseksualnost stoga ih izbjegavanje te teme može potaknuti samo na to da odgovore traže u nepouzdanim izvorima. Važno im je osigurati osnovne informacije i odgovore na njihova pitanja. Budući da je puno nasilja među mladima zbog neuvažavanja različitosti i pripadanja različitim skupinama te da su u Hrvatskoj zabilježeni brojni napadi na homoseksualne osobe, mlade treba poučiti da nikada nema opravdanja za nasilje i diskriminaciju. To ne znači da nemamo pravo na drugačije mišljenje, nego samo to da ne smijemo druge omalovažavati i biti prema njima nasilni. Učenicima će se prenijeti informacija da homoseksualnost postoji (postoje muškarci koje privlače drugi muškarci i žene koje privlače žene), da ih znanost ne smatra bolesnima, te da se homoseksualne osobe ne smije vrijeđati i napadati. Nasilje i diskriminacija prema bilo kojoj osobi ili skupini su zakonom zabranjeni. Kao što bi svi učenici trebali biti zaštićeni od nasilja, tako bi trebale biti zaštićene i homoseksualne osobe.

11. Hoće li se zdravstvenim odgojem nametati vrijednosti i stavovi?

Zdravstveni odgoj utemeljen je na znanstveno provjerenim informacijama i promiče odgovorno ponašanje, poštivanje i zaštitu ljudskih prava te suzbijanje svih vrsta diskriminacije. Sve su to općeljudske i ustavne vrijednosti - vrijednosti koje se trenutno zastupaju u zdravstvenom odgoju su vrijednosti koje su već određene Ustavom i zakonima npr. ravnopravnost, ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, zabrana diskriminacije i sl. Zdravstveni odgoj ima ulogu educirati i pridonijeti sprečavanju nasilja i zdravstvenih problema, a ne nametati novi svjetonazor. Život u demokratskom društvu znači i slobodu mišljenja. Međutim, različita mišljenja nam ne daju pravo da diskriminiramo. Zdravstveni odgoj treba provoditi na način koji kod mladih potiče osjećaj sigurnosti, samopoštovanja i samopouzdanja, odgovornosti i poštivanja drugih i drugačijih. Uz razvoj zdravih vještina i razumijevanje važnosti emocionalne povezanosti, ljubavi i odgovornog roditeljstva to su ishodi učenja predviđeni Kurikulumom.

12. Kakva je to preporučena literatura u kurikulumu i kome je ona namijenjena?

Preporučena literatura namijenjena je učiteljima i nastavnicima, i to onima koji žele proširiti svoja znanja i pročitati različita viđenja i mišljenja o nekim tema i sadržajima koje pripremaju za rad s učenicima u razredu. Popis dodatne literature je privremen, odnosno vrijedi do objavljivanja Priručnika za učitelje i nastavnike. Učitelji i nastavnici u radu s učenicima koristit će se radnim materijalima i radionicama koje se objavljuju na internetskim stranicama AZOO-a a do kraja školske godine biti će tiskan i objavljen Priručnik za učitelje i nastavnike za provođenje zdravstvenog odgoja.